

FLOAREA STAN

JOCUL DIDACTIC

Jocurile exercițiului și rolul lor în dezvoltarea limbajului copiilor preșcolari

ROVIMED PUBLISHERS

CUPRINS

Argument.....	3
Rolul jocului didactic în dezvoltarea limbajului copiilor preșcolari.....	8
Capitolul I	
Educația cognitivă și de limbaj – activitate principală în învățământul preșcolar.....	18
1.1. Importanța educației cognitive și de limbaj la preșcolari.....	18
1.2. Aspecte psihopedagogice în dezvoltarea limbajului la copiii preșcolari.....	22
1.3. Interacțiunea dintre educația cognitivă și de limbaj și celelalte activități desfășurate în învățământul preșcolar.....	26
Capitolul II	
Jocul didactic.....	31
2.1. Definiție. Accepțiuni.....	31
2.2. Clasificarea jocurilor didactice de educare a limbajului.....	35
2.3. Metodica organizării și desfășurării jocului didactic.....	40
2.4. Jocul didactic – mijlocul principal de realizare a activităților din învățământul preșcolar.....	44
Capitolul III	
Strategii didactice în desfășurarea activităților cognitive și de limbaj.....	52
3.1. Strategii didactice specifice activităților din învățământul preșcolar.....	52
3.2. Strategii de utilizare a jocului didactic în activitățile cognitive și de limbaj.....	55

3.2.1. Jocuri didactice de pronunțare corectă a diferitelor sunete ale limbii române.....	55
3.2.2. Jocuri didactice de fixare a consoanelor cu articulație complexă.....	59
3.2.3. Jocuri didactice de despărțire a cuvintelor în silabe.....	61
3.2.4. Jocuri didactice de îmbogățire și activizare a vocabularului.....	64
3.2.5. Jocuri didactice de formare a unei vorbiri corecte din punct de vedere gramatical.....	65
3.3. Jocuri – exercițiu desfășurate în cadrul ariilor de stimulare în scopul dezvoltării vorbirii preșcolarilor.....	68
3.3.1. Jocuri –exercițiu pentru depistarea tulburărilor de limbaj.....	69
3.3.2. Jocuri – exercițiu pentru dezvoltarea auzului fonematic.....	71
3.3.3. Jocuri – exercițiu pentru dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral.....	72
3.3.4. Jocuri – exercițiu pentru dezvoltarea capacității de exprimare orală.....	74
3.3.5. Jocuri – exercițiu pentru dezvoltarea vocabularului și însușirea unor elemente de construcție a comunicării.....	76
3.4. Mijloace de învățământ implicate în jocul didactic și în exercițiile de educație cognitivă și de limbaj...80	
ANEXA 1.....	85
BIBLIOGRAFIE.....	93

CAPITOLUL I.

EDUCAȚIA COGNITIVĂ ȘI DE LIMBAJ – ACTIVITATE PRINCIPALĂ ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREPRIMAR

1.1. Importanța educației cognitive și de limbaj la preșcolari

„Tendință foarte puternică în pedagogia contemporană, de a pune accentul nu atât pe cantitatea de informație asimilată, cât pe dezvoltarea proceselor cognitive prin care se realizează învățarea (selectarea informației, organizarea ei, explorarea perceptuală, rezolvarea de probleme, spiritul critic). Conținuturile sunt importante nu în sine, ci ca resurse cognitive. Capătă o nouă importanță metacogniția, prin care elevul stăpânește propriul proces cognitiv. În proiectarea instruirii, educatorul se bazează pe analiza cognitivă a sarcinii didactice.”¹⁰

Educația cognitivă și de limbaj este o componentă importantă a educației copiilor de toate vîrstele și deci a copiilor preșcolari.

Învățământul preșcolar are o deosebită importanță în procesul dezvoltării cognitive și a personalității copilului.

La această vîrstă este necesar să se aibă în vedere activitatea ce caracterizează și domină dezvoltarea psihică și anume jocul. Acesta apare ca un divertisment, ca un mod de petrecere a timpului, dar mult mai mult decât atât, prin joc se dezvoltă câmpul psihologic, iar copilul folosește inteligența în situații numeroase și diverse.

¹⁰ M. Ștefan – „Lexicon pedagogic” – Editura Aramis, București, 2006, p.101

Copilul se joacă învățând, învață jucându-se, deci desfășoară activitatea cea mai plăcută lui și își satisfacă în același timp, prin contactul cu obiectele, nevoia de cunoaștere. Jocul devine astfel activitatea fundamentală a copilului preșcolar, sursă educativă cu multe valențe formative.

Un rol deosebit de important în educația cognitivă și de limbaj, o au ariile de stimulare, atât pentru copii cât și pentru educatoare pentru că este forma care permite, în mare măsură, o îndrumare din partea ei și lăsând impresia copilului că tot ce face este din inițiativa lui, largindu-și și îmbogățindu-și sfera cognitivă.

Copiii trebuie să dobândească încă de la vîrsta preșcolară capacitatea de a comunica cu cei din jur, de a-și exprima în mod inteligibil impresiile, gândurile, ideile, ceea ce va constitui o bază în activitatea școlară și apoi în activitatea și viața socială de mai târziu. De aici decurge necesitatea însușirii vorbirii în mod sistematic în cadrul grădiniței de copii. „Drumul parcurs de copil în lumea limbajului, cu ajutorul educatoarei, este un drept incontestabil al etapei sale de dezvoltare, care îi conferă, în etapa următoare (școlară), sanse egale cu cele ale celorlalți copii, indiferent de mediul sau unitatea preșcolară din care provin.”¹¹

La vîrsta preșcolară se înregistrează o dezvoltare intensă sub toate aspectele: fonetic, lexical, semantic, grammatical. Copiii însușesc progresiv limba și tehnica vorbirii pe baza modelelor de vorbire a celor care se ocupă de creșterea și educația lor și în general a celor cu care intră în relații. Procesul însușirii limbii și a tehnicii vorbirii nu decurge însă atât de simplu. Imitarea nu este și nu poate fi perfectă la această vîrstă.

¹¹ V. Preda – Ed. pentru știință în grădiniță – investigație, descoperire, creativitate – Editura Compania, București, 2000, p.17

Având capacitatea articulatorie restrânsă (aparatul verbalo – motor fiind în plină formare) posibilitățile incipiente analitico – sintetice, de comparare, generalizare, abstractizare, atenția, memoria, voința în curs de dezvoltare, copiii nu-și pot însuși dintr-o dată forme corecte de vorbire folosindu-le ca atare. Așa se explică greșelile în pronunțarea unor sunete ale limbii, alterarea, înlocuirea sau inversarea lor, dificultăți fonetice, greșeli gramaticale sau de ordin semantic.

În procesul instructiv – educativ prin intermediul limbajului se realizează transmiterea cunoștințelor, lărgirea orizontului cu noi reprezentări.

Deci limbajul poate fi privit din două puncte de vedere:
a) ca mijloc de comunicare;
b) ca mijloc de cunoaștere.

Copilul folosește vorbirea în fiecare zi, în fiecare clipă a vieții sale pentru a elabora și comunica propriile gânduri, pentru formularea cerințelor, trebuințelor, a bucuriilor și a necazurilor în organizarea vieții și activității lui.

Cuvântul – sub formă de întrebare sau adresare directă face pe copil să gândească, să analizeze, să compare, să clarifice, să tragă concluzii, să se ridice la generalizare. Acest fapt creează posibilitatea treptatei de la perceperea obiectelor către imaginea lor intuitivă (reprezentarea) și de la aceasta către noțiune, către gândirea către obiect. Cunoașterea directă și indirectă a lumii înconjurătoare cu ajutorul limbii și sub conducerea educatoarei, educă la copil anumite trăsături morale ce contribuie la modelarea încetul cu încetul a profilului moral.

În grădiniță prin intermediul poezilor, cântecelor, povestirilor și poveștilor, prin intermediul diferitelor tipuri de joc, îndrumăți și coordonați de educatoare prin limba frumoasă, expresivă se sădește la copii dragostea pentru oamenii buni,

respectul față de cei mari, dragostea față de mamă, dorința de a fi viteji, curajoși, buni prieteni, cinstiți.

Folosind limba ca mijloc puternic de educație intelectuală, morală, estetică, educatoarea realizează educarea și instruirea copiilor, le dezvoltă vorbirea necesară în procesul de comunicare și de cunoaștere a vieții încurajătoare și în același timp le perfecționează exprimarea, corectează pronunția, îmbunătățește vocabularul și îi ajută pe copii să-și însușească în mod practic structura gramaticală a limbii.

Pentru orice om, gradul de stăpânire și de folosire a limbii este o trăsătură definitorie a personalității sale. Prin intermediul limbajului copilul transmite ceea ce percepse, simte, dorește, intenționează, ceea ce gândește, cu alte cuvinte își face cunoscut întregul conținut al vieții sale psihice, și totodată dobândește informații despre ceilalți și despre mediul cel înconjoară. Limbajul și gândirea se află într-o foarte strânsă legătură, limbajul servind gândirii drept instrument cu care operează. Vocabularul activ al copilului influențează întregul său comportament, precum și evoluția sa ulterioară ca școlar.

Punând mereu copilul în situația de a rezolva probleme el va face implicit apel la limbaj, îl vom obișnui să gândească, să găsească răspunsuri la întrebări. În acest mod contribuim la dezvoltarea gândirii sale și la largirea sferei de cunoștințe, la dezvoltarea vocabularului, la sporirea posibilității de exprimare.

Educația cognitivă la preșcolari trebuie făcută cu multă grijă, aceasta fiind o acțiune de mare responsabilitate ce le oferă copiilor un instrument de comunicare. „Plasticitatea, flexibilitatea, mobilitatea și dinamica gândirii este mult mai puternică la vîrstă Tânără, fiindcă nu s-au cristalizat încă structurile cognitive, adică acele „tipare”, care la vîrstă adultă s-au osificat, s-au stereotipizat. Dar toate acestea, și mai ales

ANEXA 1

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ „BOGĂȚIILE ȘI FRUMUSETILE TOAMNEI”

Grupa: combinată

Tema de studiu: „Când, cum, și de ce se întâmplă?”

Mijloc de realizare: Activitate integrată (DLC, D\$)

Forma de realizare: Frontal, pe grupuri, individual.

Categoria de activitate: activitate pe domenii experiențiale;

Domeniul limbă și comunicare+domeniul știință

„Ce știi despre....?” – joc didactic

Scopul activității:

Verificarea, consolidarea și sistematizarea cunoștințelor despre bogățiile și frumusețile toamnei. Stimularea creativității verbale și a comunicării prin formularea de întrebări și răspunsuri.

Obiective operaționale:

- să analizeze tabloul de toamnă;
 - să alcătuiască cât mai multe întrebări pe baza conținutului unei imagini folosind întrebările Ce?, Cine?, De ce? Unde? Când? (explozia stelară);
 - să recunoască personajul care a curățat copacul și să denumească fructul lui;
 - să alcătuiască propoziții simple și dezvoltate despre bogățiile și frumusețile toamnei;
 - să descopere sunetul inițial al cuvintelor reprezentate prin desen;
- să identifice legume, fructe după însușirile redate prin ghicitori și să alcătuiască propoziții cu acestea.

Strategii didactice:

Metode și procedee: conversația, explicația, demonstrația, exercițiul verbal, explozia stelară, diamantul;

Mijloace de învățământ: machetă de toamnă, tablouri de toamnă, jetoane, Zâna Toamnă, Magicianul, coșulete cu fructe, un joben, ghicitori, o minge plus.

Arii de stimulare:

Comportamente urmărite:

Bibliotecă:

- să citească imagini cu legume, fructe și să alcătuiască propoziții simple (I);
- să recunoască, legume, fructe, flori după însușirile acestora redată prin ghicitori.

Artă:

- să utilizeze materialul scris în vederea executării unei sarcini date;
- să unească punctele de pe covorașul păpușii pentru a obține imaginea unor fructe, legume, flori, după care le colorează în culorile toamnei.

Joc la masă:

din jumătate – întreg să verbalizeze ce a obținut.

Scenariul zilei

ADP:

Copiii se adună în sala de grupă. Activitatea debutează cu întâlnirea de grup, între copii și educatoare, prin intermediul salutului de dimineață:

„Bună dimineață, copii voinici!”

- Am aflat că sunteți voinici și sănătoși deoarece mâncăți multe fructe!

- Dar ca să fim voinici trebuie să facem și mișcare:

„Ca să fiu copil voinic,
Eu fac sport încă de mic,
Merg în pas alergător,
Apoi sar într-un picior,

Mă opresc, respir ușor,
Întind brațele să zbor.
Dar cel mai bine e
Să fac și gimnastică
Un, doi, un, doi,
Faceți toți la fel ca noi!
Ăsta-i doar un început –
Ia priviți cât am crescut!"

Copiii răspund la salut și se salută reciproc.

Pregătirea climatului socioafectiv necesar:

Copiii sunt invitați să se așeze în cerc, pe pernuțele de pe covor. Discuțiile în cerc cuprind noutatea zilei:

Prezentarea musafirilor (Zâna Toamnă, Magicianul);

Observarea grupei;

În cor pe covoraș, facem prezența, purtăm discuții despre ținută, îmbrăcămîntea lor, starea de spirit.

- Cum sunteți îmbrăcați astăzi?
- Ce emoții simțiți în această zi?

Se va prezenta calendarul naturii. Va fi așezat pe covor în mijlocul copiilor și împreună vom purta o discuție despre tema săptămânii, despre anotimpul în care ne aflăm, se fac aprecieri asupra zilei săptămânii în care ne aflăm, motivând de ce am așezat imaginile respective în calendar.

Printr-o tranziție se trece de la activități pe domenii experiențiale: